

נא לא להוציא מביהכ"נ עד יום ב'
ואם בדעת הגבאים לגונוזו במוצ"ש,
ניתן לקחת במוצ"ש.

דבררי היהימם

דרשות ומאמרים
מלאים וגדושים בדבקות ואהבת ה'
מלווים בסיפורים מלהיבי הנפש
על סדר

עקב

◆ מאה ברכות ◆

נכתב בעזרת החונן לאדם דעת
על ידי
יוסף חיים ב"ר דניאל זצ"ל אליהו

רפואה שלימה
לשלום בן סולטנה (מרסל) קריאף הי"ו
בריאות איתנה ורפואה שלימה במהרה
אורך ימים ושנות חיים בטוב ובנעימים
אמן ואמן



כל הזכויות שמורות

למחבר



לפרטים

054-8428679

לקבלת החוברת ניתן לשלוח
בקשה לכתובת המייל:

D0548428679@gmail.com

וכן ניתן להוריד דרך אתר דרשו

עקב

מאה ברכות

וְעֵתָהּ יִשְׂרָאֵל מָה יי' אֱלֹהֶיךָ שֶׁאֵל מֵעַמְךָ פִּי אִם לִירְאָה אֶת יי' אֱלֹהֶיךָ לְלַכֵּת
בְּכָל דְרָכָיו וּלְאַהֲבָה אֹתוֹ וְלַעֲבֹד אֶת יי' אֱלֹהֶיךָ בְּכָל לִבְבְּךָ וּבְכָל נַפְשְׁךָ: (דברים
י"ב)

איתא בגמרא: תניא היה רבי מאיר אומר, חייב אדם לברך מאה
ברכות בכל יום שנאמר: וְעֵתָהּ יִשְׂרָאֵל מָה יי' אֱלֹהֶיךָ שֶׁאֵל מֵעַמְךָ
(מנחות מג:)

וכתבו שם התוס' (ד"ה מעמך) פירש ר"ת: דהוי מלא די ש מאה
אותיות בפסוק. ובביאור הדברים כתב באור זרוע (אלפא ביתא אות כ'
סי' ל"ב) וז"ל: ור"ת זצ"ל כתב בתיקון ס"ת שלו, 'שואל' מלא, ומאה
אותיות בהוא קרא ע"כ. וכ"כ בערוך ערך מאה א' ע"ש.

ובפי' הרוקה הביא את דברי התוס' דבפסוק הנ"ל יש ק' אותיות,
וכתב דאם תיבת 'שואל' היא חסרה בלי האות ו' כפי המסורת שלנו,
א"כ נצרך את קריאת הפסוק עצמה, דחשוב כאחד ויש סך הכל ק'
ע"כ.

ויש מפרשים ד'מה' עולה בא"ת ב"ש מאה. מ-י ה-צ

והביאו התוספות בשם רש"י שפירש וְעֵתָהּ יִשְׂרָאֵל מָה אל תקרי מה
אלא מאה, כלומר שחייב ק' ברכות.

וכך אמרו במדרש (תנחומא קרח פ' י"ב ובמדבר רבה יח כא) על הפסוק: וְאֵלֶּה דְבָרֵי דָּוִד הָאֲחֵרָנִים נָאם דָּוִד בֶּן יִשְׂרָאֵל וְנָאם הַגָּבֵר הַקָּם עַל מְשִׁיחַ אֱלֹהֵי יַעֲקֹב וְנִעְמִים זְמֵרוֹת יִשְׂרָאֵל: (שמואל ב כג א) הוּקָם "על" בְּגִימְטְרִיא מְאָה, כְּנֻגַד מְאָה בְּרָכוֹת. שְׁבָכַל יוֹם הָיוּ מֵתִים מִיִּשְׂרָאֵל מְאָה אֲנָשִׁים, בָּא דָּוִד וְתִקְנָן לְמְאָה בְּרָכוֹת. וְעַתָּה יִשְׂרָאֵל מָה ה' אֱלֹהֶיךָ, קָרִי בִּיה מְאָה, אֵלֹו מְאָה בְּרָכוֹת. כִּיּוֹן שְׁתִּקְנוּם, נַעֲצְרָה הַמַּגְפָּה.

כתב בספר מנורת המאור: ויברך ברכת תפלין וציצית ושאר המצוות שיוכל לקיים, עד שישלם בכל יום מאה ברכות, שהם מסרת בידינו מאבותינו, שחייב כל אדם לברך בכל יום. וראיה לדבר, מן התורה ומן הנביאים ומן הכתובים.

מן התורה מניין? שנאמר: "ועתה ישראל מה ה' אלהיך שאל מעמך" וגו' (דברים י, יב), אל תקרי מה, אלא מאה.

מן הנביאים מניין? שנאמר: "ונאם הגבר הקם על" (שמואל ב כג, א). ודרשו חכמים ז"ל, שהיו מתים בכל יום מישראל מאה, עמד דוד ותקן להם מאה ברכות. נמצא, כי לאחר שתקנם משה רבינו, עליו השלום, ושכחום, בא דוד ויסדן.

מן הכתובים מניין? שנאמר: "הנה כי כן יברך גבר ירא ה'" (תהלים קכח, ד). פרוש: גבר ירא ה' יברך בכל יום מאה ברכות כמנין כ"ן.

על כן סדרו חכמים ז"ל אלו המאה ברכות בסדר העולם ובהנהגתו בכל יום. וצריך כל אדם ליתנהו בהן ואל יפחות מהן. הנה רבי מאיר אומר: חייב אדם לברך מאה ברכות בכל יום, שנאמר: "ועתה ישראל מה" וגו'.

ובשבתות וימים טובים שגורעין י"א ברכות מן התפלות ומשלימין אותם, כדגרסינן במסכת מנחות, פירק התכלת (מג, ב): רב חיא בריה דרב אויא, בשבת ויום טוב טרח ומלאם באספרמקי (בשמים) ומגדי. (פירות ומאכלים מתוקים).

כתב הטור (אורה חיים סימן מו) השיב רב נטרונאי ריש מתיבתא דמתא מחסיא, דוד המלך ע"ה תקן מאה ברכות דכתיב (שמואל ב כג א) "הקם על" ע"ל בגימ' ק' הוי, כי בכל יום היו מתים ק' נפשות מישראל ולא היו יודעין על מה היו מתים עד שחקר והבין ברוח הקודש ותקן להם לישראל ק' ברכות וע"כ תקנו חכמים ז"ל אלו הברכות סדר העולם והנהגתו להשלים ק' ברכות בכל יום.

וצריך כל אדם לזהר בהם והפוחת אל יפחות, והמוסיף יוסיף על כל ברכה וברכה שנתקנה לו, כמו שאמרו חכמים ברכות (מ.) "בְּרוּךְ אֲדֹנָי יוֹם יוֹם" (תהלים סח כ) בכל יום ויום תן לו מעין ברכותיו.

וכתב הפרישה (שם) פירוש, כאשר ראה שבכל יום מתו מאה נפשות תיקן שיברכו בכל יום מאה ברכות ובזה יעצור המות, ובודאי כיון במאה, להסוד הידוע למקובלים על דרך אי"ק בכ"ר, לכן מסר דוד ע"ה סוד המאה לסנהדרין, והם תקנו הברכות, אבל לא תיקן שיברכום אלו הברכות, או מה נוסחן, אלא מסר זה לסנהדרין וחכמי דורו שהם יתקנו הברכות כטוב בעיניהן, והם תקנו בחכמתן אלו הברכות, שהם על סדר העולם, וק"ל:

ובפירושי סידור התפילה לרוקח (י"ד ברוך שאמר) הביא מהמדרש: שהיו מתים 'בירושלים' כל יום מאה אנשים וזהו שנאמר: "על מה תכו" (ישעיה א ה) "על" בגמטריא מאה, כלומר: שהיה מלאך המוות מכה בישראל, ונוטל מהם מאה בחורים בכל יום.

ומבאר הרוקח: כי דוד המלך נתן אל ליבו כי גזירה זו באה על ישראל, משום שאינם נזהרים בברכות בכל יום, עמד ותיקן להם מאה ברכות בכל יום.

ומסיבה זו מבאר הרוקח, בפרק קכח בתהלים מופיע כל אותיות האלף בית חוץ מהאות ק' שיר המעלות אשרי כל ירא יי' ההלף בדרךיו: יגיע כפיך כי תאכל אשריך וטוב לך: אשתך כגפן פריה בירכתי ביתך כגפן פירותי זיתים סביב לשלחנך: הנה כי כן יברך גבר ירא יי': יברכה יי' מציון וראה בטוב ירושלם כל ימי חייך: וראה בנים לבניך שלום על ישראל: ובמקומה כתב דוד המלך את הפסוק "הנה כי

כַּן יְבָרַךְ גְּבֵר יָרָא יי', את המילים "כי כן" גי' ק' "יבורך גבר", שאדם צריך לברך מאה ברכות בכל יום.

ומוסיף הרוקח ולא רק שלא ימות, אלא עוד יתברך בכל מעשה ידיו, ולא עוד ששכרו על כל ברכה י' זהובים כאשר אמרו רבותינו וסימנך האלף לך שלמה, ומידה טובה מרובה על כל מידת פורענות פי חמש מאות.

עוד הביא שם (סידור התפילה לרוקח א) שתקנה זו קדומה עוד מזמן אברהם אבינו. וז"ל מאה ברכות. ברוך ה' אלקי ישראל אשר לא עזב חסדו ואמתו מעם ישראל, אשר קדשו לעולם ובראם לכבודו להללו בכל עת. כי כל הנקרא בשמו לכבודו בראם, וחפץ לצדקנו, ה' חפץ למען צדקו יגדיל תורה ויאדיר. ולפי שחטאנו לפניו חרב בית המקדש ואין מזבח וקרבן, וחפץ בשלום עמנו, ציוונו לומר לפניו מאה ברכות, כמו שהבטיח לאברהם אבינו שנאמר: וַיֹּאמֶר אֲדֹנָי אֱלֹהִים בְּמָה אֲדַע כִּי אֵיךְ שָׁנָה: (בראשית טו ח) אמר אברהם אבינו לפני הקדוש ברוך הוא רבוננו של עולם תודעני באיזו זכות בני מתקיימים בעולם?

אמר לו: "קחה לי עֵגְלָה מְשֻׁלֶּשֶׁת" ויהו מקריבים לפני קרבן.

אמר אברהם, תינח בזמן שבית המקדש קיים, בזמן חרבנו מה תהא עליהם? אמר לו, יהו אומרים לפני ק' ברכות בכל יום, ומעלה אני עליהם כאילו הקריבו לפני כל הקרבנות.

לכך תיקנו ק' ברכות, כנגד ק' פסוקים שיש במקרא שבהם כל הקרבנות.

על ידי המאה ברכות מסתלקים המזיקים

בספר וזאת ליהודה כתב: שבפטירת הצדיק רבי ישראל אבוהצירא זיע"א הבבא סאלי, עמד ראש הישיבה רבי יהודה צדקה זצ"ל והספידו תמרורים, ובתוך דבריו עורר את העם לפשפש איש במעשיו ולתקן עצמו במילי דברכות, והזכיר את דברי רב נטרונאי ריש מתיבתא דמתא מחסיא הנ"ל שבימי דוד המלך היו מתים בכל יום מאה נפשות מישראל ולא היו יודעין על מה היו מתים עד שחקר דוד והבין ברוח

הקודש ותיקן להם לישראל שיברכו מאה ברכות בכל יום כמרומז בפסוק "נַאֵם הַגֵּבֶר הַקָּם עַל" על בגימטריא מאה

והקשה: מהו הקשר בין מאה אנשים שמתו, למאה ברכות?

אלא ביאר זאת על פי המסופר בחזיונות רבינו חיים ויטאל זצ"ל שפעם נודע לו על שיש ערבי בצפת, שמגלה לכל אדם צפונות לבו ומסתרו בדדיקנות נפלאה.

תמה רבי חיים ויטאל היתכן כדבר הזה? הרי אין נבואה בגויים...

הלך רבי חיים בעצמו אל השיך לבדוק אותו, וינסהו בחידות ולא ידע להשיבו מאומה.

עמד ושאלו מה ארע לך? הרי שמעתי עליך שאתה יודע לפענח תעלומות וכל רז לא אניס לך?

התוודה הערבי ואמר: כל ידיעותי באות על ידי שד פלוני שיושב לצדי ולוחש על אזני מה לומר, אך כעת בבוא איש קדוש כמותך לגבולי, חמק עבר השד ממני, ואינני יודע להשיב מאומה.

נמצאנו למדים אמר הרב, מכאן, שקדושה וסיטרא אחרא אינם מסוגלים לדור בכפיפה אחת, וכאשר הקדושה באה, מיד יפוצו ויתפרדו כל חילות הס"מ וגונדא דיליה.

ובכן: כשראה דוד המלך דבר כל כך נורא מתחולל לעיניו, מאה אנשים מישראל נקטפים בכל יום, הבין ברוח קדשו שאין זה מפגעי טבע רגילים, אלא בודאי הפורענות באה בגלל התגברות הכוחות השלילים בבריאה, לכן עמד איפוא והתקין לברך מאה ברכות בכל יום, שעל ידי ברכה שמוציא האדם מפיו, גורם ויוצר השראה של קדושה ששורה עליו, על סביבתו ועל כל שאר חפציו שמברך עליהם, וכשיש קדושה אז כוחות הסיטרא אחרא בורחים ופגיעתם הרעה נעלמת, והוא התיקון בכל מצב קשה להמתיק הדינים ולהעביר את רוע הגזירה.

ואז אמר ראש הישיבה בהתרגשות רבה, רבותי!!! אם סגולה זו כבר הוכיחה את עצמה בימי דוד המלך, למה לא נאחז בה גם אנו, ומדוע

לא נדאג לכך שמאה ברכות שלנו תהיינה מתוקנות כראוי, הכל מברכים, לא נחשדו ישראל ח"ו שלא לברך, אך כמה מאתנו זהירים ויודעים כיצד מברכין?

הוסיף ואמר: הרבה פעמים נזרקות מפינו ברכות ללא כוונה, או בהבלעה, איזו בושה...

הבה נצייר לעצמנו, בכל יום ויום חייב אדם לברך מאה ברכות, בחודש יש שלושת אלפים של ברכות, ובשנה כמה? ובשבעים שנותיו כמה? לאחר מאה ועשרים נוטל האיש עמו קרונות מלאים ברכות, לוקחים את כל הרכבת הזאת, ומכניסים לחדר מיון, ומתחילים למיין כל ברכה לחוד, כל ברכה שנאמרה ללא כוונה, או בהבלעה, משליכים אותה, מכל הרכבת הזאת אולי תישארנה לזכותו מאה ברכות הראויות לבוא בהיכל המלך פנימה, איזו חרפה וכלימה? איזו עוגמת נפש? כל זה נגרם מחוסר התבוננות לזכור בפני מי אנו עומדים בשעה שאנו מתפללים או מברכים...

*

ביאור נפלא בענין הזה שסגולת המאה ברכות לעצור את המגיפה כתב רבינו בעל הבן איש חי זיע"א (בן איש חי שנה ראשונה פרשת בלק בהקדמה) כי הנה ידוע שבסטרא אחרא יש ארבע מאות כוחות של טומאה ומיתה, וכרמוז בפסוק וַיֵּשְׁבוּ הַמַּלְאָכִים אֶל יַעֲקֹב לְאמֹר בָּאנוּ אֶל אַחִיךָ אֶל עֶשָׂו וְגַם הִלֵּךְ לְקִרְאָתְךָ וְאַרְבַּע מְאוֹת אִישׁ עִמוֹ: (בראשית לב ז) והם כמנין המילים "רע עין" גימ' 400

וארבע מאות כוחות אלו מבאר הבן איש חי רמוזים באות ת' שבמילה "מות". שבאכילת אדם וחוה מעץ הדעת נאמר: וַתֵּרָא הָאִשָּׁה כִּי טוֹב הָעֵץ לְמֵאֲכָל וְכִי תֵאָוֶה הוּא לְעֵינַיִם וְנִחְמַד הָעֵץ לְהִשְׁכִּיל וַתִּקַּח מִפְּרִיו וַתֹּאכַל וַתִּתֵּן גַּם לְאִשְׁהָ עִמָּה וַיֹּאכְלוּ: (בראשית ג ו) "וַתִּקַּח מִפְּרִיו ר'ת" "מו" שעל ידי אכילה מעץ הדעת, באה מיתה לעולם, שנתחברה האות ת', שהיא רמז ל-400 כוחות טומאה, באותיות "מו" ונהיה "מות"

והן שהרגו מאה אנשים בכל יום, שכן כל אדם מורכב מארבעה יסודות, ונמצא שבמאה אנשים יש ארבע מאות יסודות, וארבע מאות יסודות אלו, ניזוקו על ידי ארבע מאות כוחות הטומאה.

וכל הכוחות הללו בטלים ומבוטלים בכוחן של מאה ברכות, כי הנה במאה ברכות יש מאה אזכרות של שם ה', ובכל אזכרה יש ארבע אותיות, אותיות י-ה-ו-ה – נמצא שבאזכרות מאה ברכות יש ארבע מאות אותיות. וארבע מאות אותיות קדושות אלו, הן שעומדות כנגד ארבע מאות הכוחות של הטומאה ומבטלות אותן.

רמז נוסף כתב בספר טוב רואי (דף לה:): והוא כי כאשר נוסף למילה 'מות' את האות ק' המרמזת על מאה יצטרפו האותיות למילה 'מתוק' והוא רמז לכך שעל ידי מאה ברכות, מתמתקים הדינים והגבורות, והמיתה הופכת לחיים.

*

דברים נפלאים בכוחן של מאה ברכות מובאים בספר הגן ודרך משה (ליום יא) לרבי משה כהנא בן רבי מאיר הכהן. (ספר דרך משה חיברו הרב המוכיח רבי משה כהנא זצ"ל היה אב"ד ור"מ דק"ק גיבטש במדינת מערהרן, והיה דיין בק"ק ליסא במדינת פולין, אביו הרב המוכיח רבי מאיר כהנא זצ"ל)

כותב שם לבאר את מה שאמרו חז"ל שהמילה צדיק רומזת ל-צ' אמנים, ד' קדושות, י' קדישים, ק' ברכות, שחייב אדם בכל יום.

ובכוונת האות ק' של צדיק המרמזת על מאה ברכות. הוא כותב: בשם האר"י ז"ל כי כאשר אדם נוהר במאה ברכות, הרי הוא מהפך קללות לברכות, ואם נגזרה עליו חלילה איזו גזירה רעה, הרי הוא מהפך אותה עליו לברכה.

ורמז לדבר כי כשתהפוך את המילה קללה יוצא המילים 'הלל ק' והכוונה שכאשר האדם מברך ק' ברכות, הרי הוא משבר את הקללה והופך אותה להלל ק, כלומר למאה הילולים בכל יום.

וכך כתב בכתבי האר"י ז"ל על הפסוק "רְאֵה אֲנֹכִי נִתֵּן לַפְּנִיכֶם הַיּוֹם בְּרִכָּה וּקְלָלָה" (דברים יא כו) והקשה הלא אין קללה למעלה?

ופירשו כך: שאם תהפך קללה ותעשה הלל ק, רוצה לומר שיברך ק' ברכות, אז יהיה הקללה גם כן ברכה, וזהו פירוש הפסוק: וַיִּהְיֶה יי' אֱלֹהֵיךָ לְךָ אֶת הַקְּלָלָה לְבִרְכָה כִּי אֶהְיֶה יי' אֱלֹהֵיךָ (דברים כג ו) היינו שיברך הלל ק' בכל יום ויהיה מהופך קללה לברכה עכ"ל.

ועוד מוסיף רבי מאיר הכהן ומבאר כי זהו שנאמר על הרשע: וַיֵּאָהֵב קְלָלָה וַתְּבוֹאֶהוּ (תהלים קט יז) כי הנה לכאורה הדבר תמוה האומנם? וכי הרשע אוהב את הקללה? ומי הוא פתי לבקש קללה ולא ברכה?

אמנם הכתוב עצמו מתרץ זאת לאלתר שם, וְלֹא חָפֵץ בְּבִרְכָה וַתִּרְחַק מִמֶּנּוּ: דהיינו אחר שהרשע אינו חפץ לברך מאה ברכות בכל יום, הרי הוא מושך על עצמו קללה, שהרי בכח מאה ברכות להפוך קללה לברכה וממילא הנמנע מכך, הוא כמי שאוהב קללה ומבקש שתבוא עליו רח"ל.

*

בספר שלחן הטהור לרבי אהרן ראטה זיע"א מח"ס שומר אמונים מתאר בלשון ארמית על פי דברי הזוהר הק' את ההוראה שהנשמה מקבלת מן השמים לפני ירידתה לעולם הזה, וכך הם דבריו הק' מתורגמים ללשון הקודש.

דע! כי בשעה שנשמת האדם צריכה לצאת לאויר העולם, בא אליה מלאך גבריאל ואומר לה: את בת קדושה של המלך, תדעי שתצטרכי לצאת מזה העולם העליון, לרדת לעולם השפל ולתקן שם התיקון של המלך הקדוש, ולתקן אלו המדריגות העליונות שתלויות בך.

וזאת היא עבודתך בעולם שתלכי לשם, צריך שתדעי בת קדושה, שתתנסי שם בכמה נסיונות, ועוד שתצטרכי להתחבר שם עם כמה מיני אש רעה שיסובבו אותך מכל צד, א' הגוף הרע, ב' היצר הרע וכל חיילותיו שמלאים כל אויר העולם, והם יסובבו אותך ויפתוך לסור מדרך הקדושה להתדבק בתאנת טינופת של עולם הזה השפל, ותסתכני שם מאד, שלא תפלי ח"ו לרשת שלהם, לכן אמסור לך בשליחות של הרבנו של עולם, במאה מרגליות קדושות, שהן מאה ברכות דלעילא שכל חפצך לא ישוו להן.

ובכן בת קדושה של המלך העליון, אם תיזהרי באלו המאה ברכות קדושות, לברך אותן כראוי ובכוונה, וברצון הלב, ביראת ואהבת אדונך, שכר טוב ושמחה רבה, וברכות ואורות רבות תקבלי עד שאי אפשר לפרוט בשפתיים, וכל זה שמור לך בשכר אלו הברכות הקדושות.

וצריכה את לדעת, שבזכות אלו הברכות העליונות, יפתחו לך מאה אורות ואוצרות עליונות, וכל עולמות הקדושים העליונים, יקבלו שפע ואור גדול מאלו הברכות, כשהן נאמרות כראוי, ועל ידי זה כולם ישתדלו בעדך לסייע אותך לקרובך לעבודות אבינו הקדוש, ואף הגוף שיהיה משכנך וחברך שם, יודרך בטהרה רבה, וכשיזדכך גופך באור הקדוש של אלו הברכות, אזי יכנע היצר הרע ויעזוב אותך מלפתותך לרדוף אחר תאוות זרות, ותתקדשי ותטהרי מכל צד.

וכשיגיע זמנך לחזור לאדונך, תצטרכי ליתן חשבון על כל ברכה איך היא יצאה מפיו, ואיך היא נתפרדה ממך, אם בהתעוררות של הנשמה ורוח לכוון בה דעתך ולבך, ובזה יוצאת בת קדושה לעולם הזה התחתון, לעבוד ולתקן עבודת ותקנת רבונו של עולם.

על כוחן של מאה ברכות להציל ולגונן מכל צרה ופגע סיפר הרב לייב בקשט זצ"ל מתלמידי ישיבת מיר ולימים שימש כראש ישיבה בדטרויט שבקנדה.

פעם הגיע החפץ חיים מראדין ללידא כדי לחזק בה את גדרי היהדות וחומות הדת, כאשר הגיעה הרכבת ובה החפץ חיים אל התחנה בלידא, המתינו לו ברציף כל רבני העיר ונכבדיה לצד המון רב מתושבי העיר, גם אני שלמדתי באותו זמן בישיבתו של הרב יעקב ניימן עמדתי בין הממתינים.

החפץ חיים ירד מהרכבת, והמון העם קיבלו את פניו במאור פנים, אלא שעד מהרה התברר כי ברציף כולו אין ולו מקום ישיבה אחד עבור גדול הדור.

מיהרו איפוא תושבי העיר להניח כמה מזוודות זו על גבי זו, על מנת ליצור מקום ישיבה עבור החפץ חיים, והתרחקו מעט כדי להניח לו לשבת במנוחה במקומו.

אחוז התרגשות הייתי סיפר הרב בקשט, ולא יכולתי לזוז ממקומי, וכך מצאתי את עצמי לפתע עומד לבדי מול החפץ חיים, מסומר למקומי, לא יכול הייתי להוציא מילה מפי, ברוב התרגשותי, ואך בקושי הצלחתי להזכיר לפני הסבא קדישא את שמו של אבי, ביודעי שביניהם ישנה היכרות אישית.

החפץ חיים אחז בידי, וכה אמר לי: שחזר הרב בקשט, בני היזהר בברכות, ובזה תינצל מכל צרה וצוקה.

והרב בקשט היה מסיים את סיפורו ההיסטורי במילים הבאות: סכנות מוות רבות חלפו על ראשי בתקופה שלאחר מכן, מלחמת העולם השנייה פרצה, ובהיותי מתלמידי ישיבת מיר התגלגלתי לסין, ליפן, ולרוסיה, אך בהחזיקי בעצתו המופלאה של החפץ חיים, זכיתי וניצלתי מכולן.

המעשה הבא ממנו אנו עומדים על מעלת מאה ברכות מובא בספר אין עוד מלבדו עמוד 149.

קריאות הצילו הזעיקו את אם המשפחה לסלון ביתם, המראה שנגלה לעיניה היה מחריד, תינוקה בן החצי שנה היה כחול כולו, ובנה בן השתיים עשרה המבוהל, התחנן בפני אמו שתרוץ עם התינוק לקופת החולים ששכנה לא הרחק מהבית.

האם המבוהלת ניסתה להפוך את התינוק בנסיון לבדוק אם גוף זר חדר לדרכי הנשימה שלו, אך לא גילתה דבר, התינוק לא הפסיק להכחיל, והאם עצרה את נשימתה בחרדה היא נטלה את התינוק ואצה רצה לקופת החולים.

הרופאה שקיבלה אותם החלה לפעול בזריזות, היא הזעיקה אמבולנס, ובינתיים הניחה מסכת חמצן על פניו של התינוק, בדרכה לבית החולים באמבולנס, תוך כדי נסיעה שאלו אנשי הצוות שאלות שונות כשהם מנסים להרכיב בעזרתן את התמונה המלאה.

בליבה של האם קינן כל העת החשש שמא בכל זאת בלע התינוק גוף זר, והנה לפתע פתאום הכה בה ברק הזכרון. היא

נזכרה כי באותו יום בשעת אחר הצהריים ערכו בני הבית מסיבת יום הולדת לאחד מילדי המשפחה, ובלונים צבעוניים נתלו לכבודו בסלון הבית, יכול להיות שהפעוט בלע חתיכת בלון לחשה האם לאנשי הצוות בחדרה, אכן הדבר יתכן ובבית החולים נבדוק זאת הגיבו אנשי הצוות לדבריה.

בבית החולים המתין להם צוות מיומן, שתחקר את האם שוב בדבר התקרית, האם חזרה על דבריה והשערתה בדבר הבלון, והתינוק הוכנס לטיפול נמרץ.

המצוקה הנשימתית ניכרה אצלו בבירור, בד בבד עם חיבורו למכשירים שונים ערכו לו צילום בנסיון לגלות שמץ גוף זר, אך הדבר לא הובהר דיו.

בבוקר שלמחרת כאשר הגיע הפרופסור לענייני ריאה התעקש הפרופסור להריץ את התינוק בלי שהיות לבדיקה ברונכוסקופית, בה מחדירים צינור לושט בהרדמה כללית כדי לוודא אם אין גוף זר, שעת ההמתנה שעברה על ההורים בחדר ההמתנה היתה איומה ונוראה, הם התפללו לרפואתו השלימה של בנם, וחששות כבדים קיננו בליבם, לאחר זמן קצר יצא הרופא והודיע נחרצות כי אין כל סימן לגוף זר, ויותר מכך הבדיקה שיקפה קלות גם את הקיבה, ואף היא נראתה נקיה מגוף זר, אלא שההודעה לא זו בלבד שלא הרגיעה את ההורים אלא אף הגבירה את החשש בליבם, שכן אם אין זה גוף זר האם אין זו ראייה לסכנה חמורה יותר?

ואכן מאותה בדיקה הלך מצב הנשימות והורע, קצב הנשימות של הפעוט גבר למאה ושלושים נשימות לדקה, בעוד תינוק רגיל נושם שתיים עשרה נשימות לדקה, וההורים שעדיין ישבו בחדר המיון פשוט לא ידעו להיכן יעבירו את התינוק, להשכיבו במיטה היה כמעט בלתי אפשרי מכיוון שמכשיר החמצן היה צריך להיות צמוד אליו כל הזמן, והאכלתו היתה מבצע של ממש, כך ישבה האם במשך שעות ארוכות כשהיא שרויה במתח נפשי עצום ובאפיסת כוחות.

לרוע מזלם של ההורים באותו ערב, היה בית החולים בתורנות איזורית, הרופאים היו עסוקים מאוד בקבלת חולים, ולא היה בידם די זמן לעזור לתינוק המיוסר.

אביו של התינוק ניסה להתקשר לעסקנים למיניהם ולרופאים מכל הדרגים, אך כולם טענו שאין להם יכולת כרגע ליצור קשרים עם הרופאים, וכדאי לחכות לאור הבוקר.

תחושת ההורים היתה קשה ביותר, הם הבינו שתינוקם תלוי בין חיים למוות, כל דקה הרת גורל, וכל שניה יקרה, הם לא היו מסוגלים להמתין עד הבוקר.

והנה יצא אחד הרופאים ואמר, בנימת התנצלות אכן אנחנו רואים שהמצב קשה, אבל איננו יודעים איך לעזור...

ואז לפתע פתאום חדרה לליבם של ההורים הידיעה הברורה, הלא יש רופא אחד אליו אפשר להתקשר מתי שרק רוצים, הלא הוא הקדוש ברוך הוא שנאמר בו הַנֵּה לֹא יָנוּם וְלֹא יִישָׁן שׁוֹמֵר יִשְׂרָאֵל: (תהלים קכא ד) הוא מעורר ישנים ומקיץ נרדמים, הוא רופא כל בשר ומפליא לעשות, ואליו ורק אליו כדאי לפנות.

וכך החלו ההורים לומר פרקי תהלים בדמעות שלישי, ובלב נשבר, גופם היה תשוש ורצוץ, אולם נפשם פיעמה בתקווה חדשה שהרי קרוב ה' לְכֹל קְרָאִיו לְכֹל אֲשֶׁר יִקְרָאֵהוּ בְּאֶמֶת (שם קמה יח)

ובינתיים המשיכו הרופאים בטיפול בתינוק, בין השאר ביצעו בדיקות דם כאשר כל בדיקה שכזו היתה כרוכה ביסורים אדירים מחמת הפגיעה בסימפונות, עלה החשש שמא התינוק יזדקק להנשמה מלאכותית, שהרי כמה זמן יוכל הגוף הקטן והעדין, לנשום מהר כל כך.

במשך הלילה השני הביאו פיזיותרפיסט מיוחד שבמסירות רבה דפק דפיקות על הגב, כדי להקל את הזרמת האויר שנמצא סביב הריאה, ועם אור הבוקר בסיום קריאת מזמורי התהילים צלצל הפלאפון של האב.

על הקו היו אחיו של התינוק, שנשארו בבית וביקשו לדעת מה שלום אחיהם האהוב?

והנה כששמעו על מצבו, אמר אחד מהם בתום לב של יהודי טהור, הוא חייב להבריא... הוא חייב לחיות בעזרת ה' יתברך... שהרי אמרנו כל כך הרבה ברכות ואמנים, שנבראו מהם המוני מלאכים, והם בוודאי ישמרו עליו.

האחים התכוונו למה שארע שבוע קודם, באותו זמן החלו בני הבית במבצע ברכות ועניית אמן, הם הכינו פלקט גדול, עליו צויירו מאות משושים, ובכותרת נרשם "אמן ענית עולמך קנית" במהלך המבצע כל מי שאמר ברכה שענו אחריה אמן הדביק לעצמו מדבקה בצבע שבחר, ככל שנאמרו אמנים רבים יותר, כך קיבל הפלקט צבעים שונים של מדבקות ועד לאותו אירוע נורא בו איבד הפעוט את נשימתו, הספיק הפלקט להתמלא כמעט לגמרי.

המילים התמימות שנאמרו מפיו של האח דרך הטלפון שידרו להורים עוצמה אדירה, לפתע חשו בכל ליבם כי אכן לרופא ניתנה רק רשות לרפא אך בוודאי שלא לייאש, ואילו מלך מלכי המלכים אשר ברא את השמים והארץ וכל צבאם וכוחו וגבורתו מלא עולם, בוודאי ישלח מלאכים לשמור על הפעוט, כל אותם מלאכים שנוצרו מאלפי ברכות ואמנים שנאמרו בכוונה בוודאי יגיעו לשמור עליו ולגונן על חייו.

מעודדים ומחוזקים באמונה התמימה שזרמה דרך הטלפון ניגשו ההורים להאכיל את התינוק, ואז אחר שאכל מעט, ארע הדבר, התינוק החל נאנק ומשתעל, והאם הטתה אותו באינסטינקט מעט קדימה, כשהיא דופקת קלות על גבו, ואז לפתע פתאום קרה הבלתי יאמן...

ללא הודעה מוקדמת, נחת על הרצפה בלון גדול ואדום שעף היישר מגרוננו של התינוק... לשמע זעקותיהם של ההורים, אצו רצו למקום כל רופאי המחלקה הם הביטו בבלון האדום שעל הרצפה ולא האמינו למראה עיניהם.

הם הבינו כי ה' יתברך, טח עיניהם מראות, כדי להורותם וללמדם על כוחה של האמונה והתפילה כאשר בכוח אותן ברכות ובכוח עניית אמן תבוא הישועה לפעוט בדרך נס ופלא.

דבר הנס התפרסם בכל חדר המיון, וחולים ומלוויהם הגיעו לברך את ההורים המאושרים שחשו כאילו בזה הרגע נתבשרו שנולד להם בן.

לאחר מספר שעות העבירו הרופאים את הילד הקטן לטיפול נמרץ, שם הודיעו להורים כי ההחלמה עלולה לארוך שבועות מספר בטיפול נמרץ, ולאחר מכן יצטרך הילד לעבור שיקום בבית לוינשטיין, הרופאים הוסיפו עוד בחשש כי יתכן מאוד, שהילד נפגע פגיעה מוחית חלילה כתוצאה מאי ספיקת חמצן.

אבל תחזיותיהם הקודרות של הרופאים התגלו כשגויות לחלוטין, כעבור מספר ימים שוחרר הילד מבית החולים וחזר לביתו ולחיק משפחתו כשהוא בריא ושלם.

ואך למותר לציין כי מני אז התחזקו בני המשפחה עוד יותר בברכות ובעניית אמן בכוונה אמיתית ובתחושה כנה, כי אין עוד מלבדו.

על ידי מאה ברכות קל להגיע ליראת שמים

הישמח משה (בפרשתנו ד"ה ועתה ישראל) מקשה, הלא בפסוק כתוב בפירוש וְעַתָּה יִשְׂרָאֵל מָה יי' אֱלֹהֶיךָ שֵׁאל, אם כן איך שייך לומר אל תקרי מה אלא מאה?

וביאר: על פי מה שכתב הרמ"א הראשון בשולחן ערוך, שהביא את דברי הרמב"ם במורה נבוכים, עצה נפלאה להשיג יראת ה', על ידי שיתבונן תמיד שהוא עומד לפני מלך מלכי המלכים הקב"ה.

וז"ל: "שויתי ה' לנגדי תמיד הוא כלל גדול בתורה ובמעלות הצדיקים אשר הולכים לפני האלקים, כי אין ישיבת האדם ותנועותיו ועסקיו והוא לבדו בביתו, כישיבתו ותנועותיו ועסקיו והוא לפני מלך גדול, ולא דיבורו והרחבת פיו כרצונו, והוא עם אנשי ביתו וקרוביו,

כדיבורו במושב המלך, כל שכן כשישים האדם אל לבו שהמלך הגדול הקב"ה אשר מלוא כל הארץ כבודו עומד עליו ורואה במעשיו כמו שנאמר: אם יסתר איש במסתרים ואני לא אראנו נאום ה', מיד יגיע אליו היראה וההכנעה בפחד השי"ת ובושתו ממנו תמיד.

אך לכאורה הרי אנו רואים בעינינו כי ישנם בני אדם אשר יודעים ומאמינים שהקב"ה הוא מלוא כל הארץ כבודו, ובכל זאת אין היראה נופלת עליהם כאילו הם עומדים לפני מלך מלכי המלכים הקב"ה?

ומבאר הישמח משה, הענין בזה על פי מה שכתב השל"ה הקדוש (פרשת חיי שרה תורה אור) כי בשמו של היצר, סמא"ל, ב' אותיות ס"מ הן מצד הטומאה, וב' אותיות א"ל הן מצד הקדושה, וזהו ביאור מאמרם בגמרא (סוכה נב.) לעתיד לבא מביאו הקב"ה ליצר הרע ושוחטו, פירוש: שעתיד הקב"ה לבטל יניקת ה-ס"מ, מב' אותיות א"ל ועל ידי זה יתבטל ממנו חלק הרע, היינן אותיות ס"מ מן העולם וישאר אצלו רק שם א"ל ויתהפך למלאך קדוש.

לפי זה אומר הישמח משה, כי מצד ב' אותיות ס"מ שהם חלק הרע שביצר הרע שעולה בגימטריא מאה, יש ליצר הרע מאה כוחות הטומאה, המפרידים ומבדילים בין איש ישראל להקב"ה, ועל ידי פירוד זה קשה לו לצייר בפועל איך שהוא עומד לפני הקב"ה כדי שתפול עליו אימה ופחד.

על כן נתנו לנו חז"ל עצה נפלאה, לברך לה' בכל יום מאה ברכות בכוונה, כדי לסלק על ידם, את מאה כוחות טומאה הללו, זה לעומת זה, ושוב לא יהיו כוחות אלו מסך המבדיל בינינו לבין אלקינו, וממילא נוכל לצייר שאנו עומדים לפני הקב"ה מלך מלכי המלכים ועל ידי זה תיפול עלינו פחד ה' ויראת ה'.

לפי זה מדוקדק מאד מאמר חז"ל שדרשו על הכתוב "מָה יִי אֱלֹהֶיךָ שֶׁאֵל מֵעַמּוֹךְ כִּי אִם לְיִרְאַהּ" משמע מלשון הכתוב כי אם ליראה את ה' משמע שזה דבר קל, בבחינת מה, והנה עינינו הרואות כמה קשה הוא הדבר להשיג יראת ה', ובאמת כבר תמהו על כך חכמינו ז"ל בגמרא (ברכות לג:) אטו יראת שמים מילתא זוטרתא? וכי יראת שמים זה דבר פשוט שקל להשיגו?

לכן כדי לתרץ קושיא זו דרשו אל תקרי מה אלא מאה, כלומר: לא נוכל לקרוא תיבת מה שכתוב בפסוק, "מה יי' אלהיך שאל מעמך פי אם ליראה, אשר מזה משמע כי יראה היא דבר של מה בכך, רק אם נברך ונקפיד על מאה ברכות בכל יום, להכניע בהם מאה כוחות הטומאה של ה-ס"מ המבדילים בינינו לבין ה', ועל ידי זה נזכה לבוא בנקל ליראת ה' בבחינת מה ה' אלקיך שואל מעמך כי אם ליראה, כי נוכל לצייר כאילו אנו עומדים לפני ה'.

שלום בית בין הקב"ה לעם ישראל

בשיחה שמסר הרב שמשון דוד פינקוס זצ"ל פתח ואמר: נדבר עתה על ענין קצת מעשי, ישנה מצות עשה מדרבנן לברך מאה ברכות בכל יום, כשראה דוד המלך שמתים מאה איש בכל יום, עמד ותיקן לברך מאה ברכות בכל יום, וזו אחת משבע מצוות דרבנן.

ולכאורה למה דוקא מאה ברכות, למה לא מאה פרקי תהלים? למה לא לתת מאה פרוטות לצדקה?

העומק בזה הוא: שברכה היא דבר שפותח שערי ברכה.

ונבאר את הדברים: דוד המלך ראה שכעת זהו עידנא דריתחא, (זמן של כעס) פחד פחדים, כל יום מתים מאה איש, במצב כזה נדרש איזה שהוא תיקון, בדרך כלל המעשה הראוי הוא, לדאוג שהעם יחזרו בתשובה, אבל חזרה בתשובה זו עבודה ממושכת, שאורכת לא יום אחד וגם לא יומים, ובנתיים אנשים מישראל נופלים ומתים, מאה איש בכל יום, נדרשת כאן אפוא פעולת הצלה 'זריקה' ישר לתוך הלב, משהו שיעצור בבת אחת את המגיפה.

לשם כך תיקן דוד המלך אמירת מאה ברכות, זה מה שיעצור את המגיפה, דבר ראשון שהמגיפה תפסיק, אח"כ נראה כבר מה לעשות עם עם ישראל.

וביאור הענין כך הוא: רח"ל כל יום מתים מאה יהודים, דבר כזה מראה על ריתחא, על כעס, על מידת הדין ששולטת בעולם, כי כלינו באפיך ובחמתך נבהלנו, ומדוע העונש כל כך מר ונורא? התשובה ברורה לפי הקירבה כך מידת הכעס.

ידוע המעשה שהתרחש בזמן החת"ם סופר ורבי עקיבא איגר, נערכה חתונה מכובדת ומפורסמת, והנה רבע שעה לפני החופה נגשו שני עדים ואמרו לרב, שהחתן אינו כשר, הוא פסול לבוא בקהל רח"ל.

נו מה עושים, האם יבטלו את החתונה? מיד נגשו לשאול את החת"ם סופר, והוא הורה לשואלים תבדקו היטב אם העדים הללו אינם קרובי משפחה של החתן.

עשו כך, והתברר שאכן קרובי החתן הם.

וכותב על כך רבי עקיבא איגר בתשובתו, רוח הקודש נזרקה בפי חתני, אבל החת"ם סופר אמר, שזו איננה רוח הקודש, והסביר את דבריו כך: אם העדים היו ניגשים חודשיים לפני החתונה אל הרב ואומרים לו שהחתן פסול, היו מבררים ומנסים לראות מה ניתן לעשות, אבל לבוא כך רבע שעה לפני החופה, ולומר שהחתן פסול, זוהי כזו רשעות, כזו אכזריות, שרק קרוב משפחה מסוגל לעשות רח"ל.

כשיש קירבה משפחתית ונוצר כעס, הכעס הוא גדול והתוצאות נוראות.

ועדיין הקירבה שישנה בתוך משפחה, בין בעל לאשתו, גדולה הרבה יותר מהקירבה שהיתה לאותם קרובים כלפי החתן, ממילא כשישנה ריתחא, כשקיים כעס בתוך המשפחה, בין 'דודי ורעי' לכלל ישראל, זוהי ממש שואה.

דוד המלך ראה שמאה איש מתים בכל יום, והבין מכך שישנו רוגז נורא אצל הקב"ה, כלפי 'אחותי יונתי תמתי' וכשיש רוגז בתוך המשפחה, הכעס הוא נורא, מה עושים במצב כזה? עושים 'שלום בית' יועצים לשלום בית תמיד מייעצים, נכון שיש ברוגז בין הצדדים, אבל עוד יהיה זמן לדון בטענות של כל אחד, דבר ראשון צריך להתחיל לדבר, כי כשלא מדברים זה פשוט נורא, ואכן כשמתחילים לדבר, הכעס יורד.

דוד המלך אמר: אם יש כזה כעס, סימן שפשוט לא מדברים, סימן שאין שלום בית, שלום בית במובן הפשוט ביותר, הוא ששני הצדדים

ידברו ביניהם בצורה מכובדת ויפה, על כל הנושאים, כשאתה מקבל מתנה מבן הזוג תאמר יפה תודה.

וכך אמר דוד המלך, כנראה שכביכול אין תקשורת בין הקב"ה לעם ישראל, מיד עמד ותיקן מאה ברכות, כלומר שעם ישראל ידבר יפה עם השי"ת, קיבלת תפוח, תאמר תודה, תברך ברוך אתה בורא פרי העץ, אתה קם בבוקר קיבלת עיניים, תאמר תודה ברוך פוקח עוורים.

נחשוב רגע: מהי העין, כל עין היא כמו מצלמה שמצלמת עבורך תמונות במשך שנה בצבע מלא, עם פוקוס אוטומטי, אתה יודע כמה שווה מצלמה כזאת? ערכה לא יסולא בפז, ומה נדרש ממך בסך הכל לומר: ברוך אתה ה' אלוקינו מלך העולם פוקח עוורים, תגיד תודה.

זו היתה תקנתו של דוד המלך, כשראה שיש פה חוסר תקשורת וממילא דבר ראשון שידברו, עמד ותיקן מאה ברכות, ברגע שמדברים, שמים את המשפט והטענות בצד, ומתחילים לדבר לפני ה' בבחינת אבינו מלכנו. עכת"ד.

בספר שאל אביך ויגדך של המגיד רבי שלום שבדרון הביא מעשה מפורסם, שהיה בתקופת המהרי"ל דיסקין לפני כמאה שנה וכך היה סיפור המעשה.

היתה אשה צדקת וחשובה שחלתה מאד, ובכל יום שישי היה המהרי"ל דיסקין ע"ה בא לבקרה.

זאת יש לזכור שעל המהרי"ל דיסקין אמרו שאחרי הגר"א מוילנא הוא גדול הדור, ועל אף גדלותו בא לבקרה בכל ערב שבת, לפי שהיתה אשה חשובה מאוד.

אשה זו לא היתה יכולה לברך משך כל השבוע, מפני שכל מיטתה מלאה היתה בטינוף ל"ע בהיעדר מי שיטפל בה, אך בערב שבת היו באות נשים צדקניות, ורוחצות אותה להיות נקיה לכבוד שבת, עד ששוב היתה מתלכלכת עד לשבת הבאה וחוזר חלילה.

וכשבא המהרי"ל דיסקין, בקשה ממנו האשה שיברכנה באריכות ימים שתחיה שנים רבות.

התפלא המהרי"ל דיסקין וכי בשביל מה היא צריכה לחיות עוד, והרי כל חייה ביסורים ובתוך טינופת ולכלוך ל"ע?

השיבה לו האשה: בכל ערב שבת מקלחים אותי ומנקים אותי, ואז פעם בשבוע אני זוכה לברך שהכל נהיה בדברו, ורק בשביל ברכה זו פעם בשבוע די לי שאחיה.

המהרי"ל דיסקין מאוד התפעם מצדקותה הרבה, שהיתה מוכנה להמשיך ולסבול כל השבוע בשביל הברכה האחת בערב שבת.

ע"י מאה ברכות זוכה לברכת שמים

כתיב וַיִּזְרַע יִצְחָק בְּאֶרֶץ הַהוּא וַיִּמְצָא בְּשָׂנֵה הַהוּא מֵאָה שְׁעָרִים וַיְבָרְכֵהוּ יי' (בראשית כ"ו י"ב): כתב השפת אמת זצ"ל (פר' תולדות תרנ"ז): וימצא מאה שערים, הגיד אדוני מו"ז (החידושי הרי"ם) ז"ל כי אלה המאה שערים נפתחים בכל יום בכח מאה ברכות, וכן הוא בריקאנטי ע"ש. והנה בזה נתקיים הפסוק "מִה רַב טוֹבָךָ אֲשֶׁר צָפַנְתָּ לִירְאֵיךָ" (תהלים ל"א כ').

ולכן יצחק עמוד היראה נגלה לו המאה שערים, כמו שדרשו חז"ל בפסוק מִה יי' אֱלֹהֶיךָ שְׂאֵל מֵעַמְךָ כִּי אִם לִירְאָה (דברים י' י"ב), ואמרו כאן אל תקרי מה אלא מאה, כמו כן מִה רַב טוֹבָךָ הוא מאה, (אל תקרי מה אלא מאה) וגמר אומר כי אם ליראה, שעל ידי היראה זוכין לקבל הברכות שהם צפון ליראיו. ונמסר מפתחא דמאה ברכאין בידי האדם (ונמסר מפתח מאה הברכות בידי האדם) כדאיתא בזוה"ק לך לך ריש הסדר (ח"א ע"ו ב) ולכן ה' אלקיך שואל מעמך, כי משמים רוצין להשפיע כל הברכות תמיד, רק שיהיה האדם כלי לקבל הברכות, והוא בכח המאה ברכאין עכד"ק.

מובא בספרים הק' מה פירוש ברכה? מלשון "הברכה" לדוגמא אדם שיש לו גפן יחידית והוא רוצה לעשות ממנה מספר גפנים, מה הוא עושה?

הוא לוקח ענף אחד מהגפן מבלי לנתקו מהעץ, ומכופף אותה לקרקע ומכסה אותה בעפר באמצעיתה, וראש הענף מעל הקרקע וכך

הזמורה תישתרש במקום בו כיסוה בעפר, וכשהיא נקלטת בקרקע, הוא מנתק אותה מהעץ הראשון שהיא מחוברת אליו, ועם הזמן יהיו שתי גפנים, האחת הגפן הראשונה, והשנית הגפן המוברכת, פעולה זו נקראת הברכה.

למעשה מעין פעולה זו עושים כאשר מברכים, מביאים את בורא עולם לכל מקום, בכל המקום אשר אזכיר את שמי אבוא אליך וברכתיך, (שמות כ) ומצמחים ישועה.

בשו"ת עמק יהושע (חלק ב אורח חיים סימן כח) מביא מעשה שאירע בתקופתו של האור החיים הקדוש, וממנו אנו למדים על כוחן של ברכות הנהנין להנחיל שפע וישועה בעולם.

(המעשה הובא בספר אוצר המכתבים לרבי יוסף משאש רבה של חיפה חלק ב בהקדמה ששמע את הסיפור מפי הצדיק רבי רפאל אנקווא זיע"א מהעיר סאלי במרוקו, מקום הולדתו של האור החיים הק')

ובהקמה לסיפור כותב המחבר רבי יהושע מאמאן זצ"ל ומטרתו הקדושה בזה, להעיר לב הצבור ולזכות אותו לדעת כמה וכמה גדול כחן של תפלות וברכות לפני בורא עולם יחיד ומיוחד, שעל ידם מתרבה השפע בעולם והאדם זוכה לחיים טובים וארוכים וכו'.

היה זה כאשר הגביר יהושע שפורטס עשיר גדול, אך עם הארץ מופלג, קנה פרדס פורה מאחד מערביי הסביבה, הפרדס היה מבורך באילנות טובים ומשובחים, ובנוסף לכך נבעו בפרדס שני מעיינות מים זכים ומתוקים, ואולם חודשיים בלבד לאחר רכישת הפרדס אירע דבר מוזר, בבוקר אחד כאשר יהושע שפורטס הלך לבקר בפרדס, התעגלו עיניו בתמהון, שני המעיינות הזכים התייבשו וחרבו לגמרי בלא כל סיבה הנראית לעין.

צער גדול מילא את ליבו של הגביר, הוא ידע כי כל שבח שדותיו תלוי ועומד באותם שני מעיינות משובחים. מה עשה? קם ועלה לביתו של האור החיים הקדוש ושפך לפניו את ליבו.

מה זאת רבינו שאל? וכי במה חטאתי ופשעתי, ששני המעיינות הזכים שברשותי התייבשו במפתיע? ובתוך דבריו נטל יהושע את קנקן המים המונח על שולחנו של האור החיים מזג מים מלוא הכוס, והריק את תכולת הכוס לגרונו בלא ברכה תחילה וסוף.

יהושע הניח את הכוס הריקה על השולחן, והמתין לתשובתו של האור החיים, וזו לא איחרה לבוא.

האור החיים נתן את עיניו הקדושות ביהושע, ואמר לו אכן נודע הדבר, הלא אתה מחסר שתי ברכות על שתיית המים 'ברכת שהכל' ו'ברכת נפשות' וכנגד חסרון שתי ברכות אלו, יכשו שני מעיינות המים שברשותך.

והאור החיים המשיך והסביר, בפסוק נאמר וְשָׂאֲכֶתֶם מֵיִם בְּשֵׁשׁוֹן מִמַּעֲיָנֵי הַיְשׁוּעָה: (ישעיה יב ג) והמילה 'בששון' הינה ראשי תיבות 'ברכות שתיים שהכל ובורא נפשות' כלומר כאשר תברך שתי ברכות אלו 'שהכל ובורא נפשות' אז יתברכו המעיינות במים, ויהפכו למעייני הישועה.

הגביר קיבל עליו תשובה, והאור החיים לימדו סדר ברכות וציוהו לעמוד על המשמר כי כל מי שיבוא לשתות מן המעיינות, יזהירוהו על הברכות, התוצאה לא איחרה לבוא, עשרים וארבע שעות לאחר מכן חזרו המעיינות לנבוע בדרך נס ופלא.

והיו קורין אותם 'מעיינות חיים' על שם הרב, והיו לוקחים מהם לרפואה למען זכות האור החיים הקדוש ע"ה.

(הצדיק רבי יהושע מאמאן זיע"א היה ראב"ד במראקש, וכשעלה לארץ כיהן כעשר שנים רב העיר נהריה, ולאחר מכן אב"ד בבית הדין בבאר שבע, וחבר בבית הדין הגדול בירושלים.

כשעלה לארץ רצה הרב הראשי הרב יצחק ניסים למנות אותו לדיין בעיר חיפה היה זה בית דין מיוחד לעניני גיטין. שאל הרב מאמאן מה פירוש בית דין מיוחד לגיטין? אמר לו הרב ניסים, חיפה היא מטרופולין רבתי, ואיננו נותנים לכל בית דין להסדיר גיטין אלא בבית דין מיוחד לכך, בכל יום יש בין שמונה לעשר גיטין שצריך לטפל בהם, ושם אנחנו צריכים דיין.

רבי יהושע מאמאן נחרד ואמר: ישמע נא כבודו, במשך עשרים ושש שנה ברציפות כיהנתי כדיין, מגיל עשרים ושמונה ועד היום, מתוך זה תקופה ארוכה כיהנתי כדיין יחידי בעיר סאפי, ומעולם לא יצא שום גט מתחת ידי, אנשים באו להתגרש ואני טרחתי וכרכתי סביבם, שכנעתי ופייסתי עד שהצלחתי להשכין שלום ביניהם, חוץ ממקרה אחד שלא הצלחתי, וגם המקרה הזה לאחר הגירושין המשכתי לדבר על ליבם לעשות שלום ביניהם ועלה בידי ולאחר שלושה חודשים האיש החזיר את גרושתו.

יגיד לי כבודו איך אני יכול לשבת בבית דין ולגרש כל יום עשרה זוגות? האם נתמנתי לפרק בתים?

וכיון שאז לא היה תקנים לדיינים נתמנה לרב העיר נהרייה.

ידוע לכל איך הצדיק הנ"ל היה מתפלל ומברך את ברכתיו בדבקות גדולה, כמונה מעות כפשוטו, כל תיבה ואות שיצאה מפיו היה אפשר למשש אותה.

כשהיה מברך ברכת אשר יצר, היה נעמד בדרך כלל ליד המזוזה ומברך בכוונה גדולה מילה במילה, ובאופן קבוע היה רגיל לסיים ולהוסיף כמה מילים אחרי חיתום הברכה, וכך היה אומר: "זה הברכה וזה הרפואה" לעולם לא החסיר את המילים האלו, והסביר את כוונתו, זה הברכה כך צריך לברך מילה במילה, וזה הרפואה זו סגולתה של ברכת אשר יצר למי שאומרה כך מילה במילה שיזכה לרפואה שלמה ולא יחלה כל ימיו.

כשהיה מברך היה כעומד לפני רבו, והיה חש כאילו השכינה ממולו, וכשהיה אומר ברוך אתה ה' היה כורע מעט לפניו כאילו השכינה עומדת כנגדו.

בשנותיו האחרונות עבר להתגורר בירושלים, והיה מתפלל בבית הכנסת 'טוויג' ברחוב רשב"ם בשכונת מקור ברוך, היה זה שטיבלאך שהיו מנינים אחד אחרי השני, וכיון שהתפילה לקחה לו כמה שעות, היה מתחיל את תפילתו עם המנין הראשון עד תפילת שמונה עשרה, וכשהם סיימו את תפילתם והלכו, היה מתחיל את העמידה עם המנין השני, וכשהם סיימו היה ממשיך את תפילתו עם המנין השלישי.

במשך תקופה ארוכה הוא היה מקפיד לקנות עליית שלישי בכל שני וחמישי, כשנשאל על ידי בנו על כך מה מקור המנהג לקנות כל עלייה מזדמנת?

הוא השיב במתק שפתיו ובתמימות טהורה, אנשים מסביב מתפללים במהירות, בולעים את המילים, לא נותנים רווח בין הדבקים, לא מתחברים למילים של התפילה, ולא מרגישים את הבורא עומד ומקשיב לתפילתם, איך הם יידעו כיצד להתפלל, אם כולם מתפללים במהירות? ממי הם ילמדו כיצד יהודי צריך לברך בכוונה, אם גם חסידים ואנשי מעשה מתפללים בחיפזון?

בשבילם אני קונה עלייה בכל שני וחמישי, ישמעו איך צריך לברך, ישמעו איך צריך להזכיר שם שמים, אולי יתחזקו קצת ועבור כך זה שווה...

יום אחד הגיע יחד עם בנו לבקר את ראש ישיבת פורת יוסף רבי יהודה צדקה זצ"ל בשכונת בית ישראל. רבי יהודה ישב ליד השולחן ולמד, ומשראה את הרב עם

הדרת הפנים קם לקראתו הגם שלא הכירו. כששאל לשמו. הרב מאמאן שתק ובמבטו סקר את ארון הספרים, עד שמצא את שו"ת 'עמק יהושע' בין הספרים, שלף כרך אחד והגישו בחיוך לבעל הבית ואמר לו: הנה זה אני.

רבי יהודה נרעד, ימתין כבודו רגע אחד, אני חייב לקבל את פניכם עם 'כובע ומעיל' מיהר לחדרו, ושב כעבור רגע עם עניבה ופראק כיאה לכבודה של תורה.

זכה לאריכות ימים נפטר בגיל 100 שנה בליל שבת קודש כ"ו טבת תשע"ח

מאה ברכות בשבת

כתב בשולחן ערוך בהלכות שבת (או"ח סימן רצ סעיף א) ירבה בפירות ומגדים ומיני ריח, כדי להשלים מנין מאה ברכות.

במדרש שיר השירים (ב ו) נאמר על הפסוק כְּשׁוֹשְׁנָה בֵּין הַחוֹתִים פֶּן רְעִיטִי בֵּין הַבָּנוֹת: מָה שׁוֹשְׁנָה זֶה מְתַקֶּנֶת לְשִׁבְתוֹת וַיָּמִים טוֹבִים, כָּף יִשְׂרָאֵל מְתַקְנִים לְגֵאֲלָהּ שֶׁל מַחֲר.

ופירש הרז"ה: שהיא מתוקנת לשבתות כדי להשלים בה מאה ברכות. הרי שהשי"ת ברא את השושנה שתהיה מתוקנת לשבתות וימים טובים.

ורמוז נפלא להשלמת מאה ברכות בשבת כתבו על הפסוק בשיר השירים הָאֶלֶף לָךְ שְׁלֹמֹה וּמֵאֲתַיִם לְנֹטְרִים אֶת פְּרִיּוֹ: הַיּוֹשֶׁבֶת בְּגִנָּיִם חֲבָרִים מְקֻשְׁבִּים לְקוֹלֶךָ הַשְּׂמִיעֵנִי: (שיר השירים פרק ח פסוקים יב-יג)

כי הנה ידוע שכל ברכה שוה עשרה זהובים, כמבואר בגמרא (חולין פז. בבא קמא צא:) במעשה של רבן גמליאל, שאחד חטף לחבירו את הברכה על מצות כיסוי אדם, וחייבו רבן גמליאל לשלם 10 זהובים.

ואם כן מאה ברכות בכל יום הם שווי אלף זהובים, וזהו בכל יום רגיל. אבל בשבת חסר לנו 20 ברכות שצריך להשלים, או במיני פירות או בהרחת בשמים או שישמע לברכות העולים לתורה ויענה אחריהם אמן וזה יעלה לו למנין מאה ברכות.

והלכה זו נרמזה בפסוק "הָאֶלֶף לָךְ שְׁלֹמֹה" זה מאה ברכות שהם אלף זהובים שצריך ליתן בכל יום למלכו של העולם שהשלום שלו, "וּמֵאֲתַיִם" בשבת וימים טובים שחסר לנו 200 זהובים, דהיינו 20 ברכות כיצד נשלים אותם?

לְנִטְרִים אֶת פְּרִיָו – על ידי ברכת הפירות ומיני מגדים.

אמנם מי שאין לו פירות ואינו יכול להשלים מאה ברכות על ידי ברכות הנהנין מה יעשה? ישלים מאה ברכות על ידי שיריה בשמים וזה "הַיּוֹשֶׁבֶת בַּגְּנִים".

ואם גם זה לא מספיק יקשיב לברכות התורה וההפטרה ויענה אמן, וזהו שנאמר: "חֲבָרִים מְקַשְׁבִּים לְקוֹלֵךְ הַשָּׁמַיְעָנִי" שיקשיב לברכות התורה וההפטרה של חבריו ויענה אמן ובכך ישלים מנין מאה ברכות.

(ועיין בשו"ת תירוש ויצהר סימן צח אות יד בשם הגאון רבי שמואל הורוויץ אחי בעל ההפלאה שהביא בסגנון מעט שונה)

בספר תורת חיים (שור) (ב"ק צ"א:) כתב ענין נפלא בענין הזה: וז"ל: מצאתי כתוב באור זרוע, רמז שהברכה שוה עשרה זהובים, מדכתיב גבי אליעזר עבד אברהם: וַיִּקַּח הָאִישׁ וְכו' וּשְׁנֵי צְמִידִים עַל יָדָיו עֶשְׂרֵה זָהָב מְשֻׁקָּלִים, למה פרט הכתוב משקלם? אלא לפי שראה אליעזר שהיא גרמה לו לברך השם, כמו שכתוב וַיֹּאמֶר בְּרוּךְ יי' אֱלֹהֵי אֲדֹנָי אַבְרָהָם אֲשֶׁר לֹא עָזַב חֶסְדּוֹ וְאַמְתּוֹ מֵעַם אֲדֹנָי, לפיכך נתן לה שכרה עשרה זהובים, שכך קיבל מאברהם, ששכר ברכה י' זהובים וכו'.

ונראה לפי זה אומר התורת חיים לבאר את הפסוק (תהלים פ"ד י"א): פִּי טוֹב יוֹם בְּחֻצְרֶיךָ מֵאֶלֶף בְּחֻרְתֵי הַסְּתוּפָה בְּבֵית אֱלֹהֵי וּגו'. לפי שהאדם מחויב לברך בכל יום מאה ברכות, ושכרן עולה אלף זהובים ליום אחד, ואם תשאל אדם מה הנך מעדיף לקבל את השכר של המאה ברכות כאן בעולם הזה במזומן כל יום אלף זהובים, או את שכר המאה ברכות לעולם הבא? פשיטא שהיה בוחר באלף זהובים במזומן.

על כך אמר דוד המלך שהוא אינו כן, כי טוב בעיניו שכר מאה ברכות שמברכין ביום אחד בבתי כנסיות, מאלף זהובים וז"ש: פִּי טוֹב יוֹם בְּחֻצְרֶיךָ לְבָרַךְ מֵאֵה בְּרֻכּוֹת. מאלף זהובים שכרם ע"כ.

רבי יעקב אבוחצירא זיע"א בספרו שערי תשובה (אות כא) מדבר שם בעניני מאה ברכות, והוא כותב על כך כי יש רמז להשתדל גם בשבת להשלים מאה ברכות.

ורמז בתבות "מאה ברכות ביום" שהן עולות בגימ' "לשבת" לומר שגם ביום השבת יש להשתדל להשלימן.

רמז נוסף נמצא בתבת "השבת" שהיא ר"ת "שבת תברך המאה ברכות" וכן יש לרמוז בלשון הפסוק (שמות טז כה) "ויאמר משה אכלהו היום כי שבת היום לה" ר"ת "משה אכלהו היום" "מאה" וגם התבות "כי שבת" בגימ' "מאה ברכות ביום" נמצא שבפסוק המדבר בשבת, מתבארת מעלת מאה הברכות ביום השבת.

ומכאן שיש להזהר בהן מאוד מאד, ולא להחסיר מהן גם בשבת, על כן יזהר כל אדם באמירתן, ובפרט בעל התשובה הזקוק לרפואה ולכפרת עונותיו, כי על ידי שיברך, גם הוא עצמו יתברך מן השמים, ועליו יקרא הפסוק "וּבְרָכָה לְרֹאשׁ מְשִׁבֵּיר" (משלי יא כו)

סיפר הרב ברוך כץ שליט"א באחת השבתות ביקרתי אצל הרב זלמן בריזל, שאלני האם יודע אתה מספר מדוייק מסך הברכות שברכת היום וכמה עדיין חסרים לך לתשלום מאה הברכות?

להסברת שאלתו, הראה לי לשון הרמב"ם (פרק ז מהלכות תפלה הלכה טו) וזה לשונו: בשבתות וימים טובים שהתפלה שבע ברכות, וכן אם לא נתחייב בשאר הימים בכל הברכות האלו, כגון שלא ישן כל הלילה, ולא התיר חגורו, ולא נכנס לבית הכסא וכיוצא באלו, צריך להשלים מאה ברכות מן הפירות. ובהלכה ט"ז כתב: כיצד אוכל מעט ירק ומברך לפניו ולאחריו, וחוזר ואוכל מעט מפרי זה ומברך לפניו ולאחריו, "ומונה כל הברכות עד שמשלים מאה בכל יום" עכ"ל.

הרי שלדעת הרמב"ם צריך למנות ולדעת בדיוק כמה ברכות בירך, כדי לדעת כמה ברכות להשלים דאם לא כן מה בא הרמב"ם להשמיענו בהוספת תיבות אלו?

כתב רבי יעקב עמדין (היעב"ץ) בסידורו בית יעקב (לאחר תפילת ערבית חשבון מאה ברכות) כל עת שאומר ברכה מצוה לכתבה על ספר לדעת המספר, ויש בזה ריוח כפול גדול מאד, אחד, שמתוך כך ישים אל לבו לכוין בהם היטב, כדי שיהיו ראויות לבא במנין, שאם לא כן כמוהם כאין, והלואי שלא יצא שכרו בהפסדו שעובר על בל תשא את ה' אלוקיך לשוא.

אבל כשידקדק במנינן כמו שמדקדק על חשבונות כספו ומעותיו, אז בודאי יקפיד עליהם ביותר שלא יפסידם.

ובשבת ויום טוב שחסר מהמספר סך רב, יחשוב איך ובמה ישלים אחרות תחתיהן, ואז יעשה קלפי שיניח בתוכו מנין פירות או קטניות כמספר הברכות שמברך, עד שישלים מנין מאה.

וסיים וכתב: ומניינם חביב לפני המקום ברוך הוא מאוד, וישלח הברכה באסמיו וימלא שנותיו וימיו, יצילנו אף מקמיו.

וכך מסופר עליו שבחביבותו למנין מאה ברכות, ובשבת מנהגו שהיה מניח באגרטל מאה כדורי כסף, ובמשך שבת היה מרוקן הכדורים לפי מנין הברכות שהיה לו עד אותה העת.

מסופר על הרב שטיינמן זצ"ל שהיה נזהר לברך מאה ברכות, ובמהלך יום השבת אכל עוד כמה פעמים כדי להשלים מאה ברכות, מפעם לפעם היה טועם כמה טיפות יין או קצת סוכר, ולפעמים גם משהו מברכת העץ, (תמר לפעמים לא רצה לאכול כי אמר שהקליפות נשארות בין השיניים ואחכ כשמברך ברכה הוא מפסיד את המעלה של ימלא פי תהילתך כמבואר במ"ב) סמוך לשקיעת החמה עשה שוב חשבון כמה ברכות חסרות לו, ואם היה חסר, השלים.

במשך ימי החול היה לו קל יותר עם מאה ברכות, אבל בנסיעות לחו"ל שמלבד מסעותיו המפרכות כמעט ולא טעם כלום, היו חסרים לו לפעמים להשלים למאה ברכות, אך זכה שלעולם לא הפסיד.

סיפר אחד ממקורביו שליט"א באחד ממסעותיו הרבים היינו בעיר שטרסבורג שבצרפת, בתורנות שלי להגיש לו את ארוחת הערב, ניגשתי ואמרת: כי הגיע הזמן לאכול. הרב התעניין ומה יש לאכול? אורו עיניי ממש... ממתי הרב שואל כזו שאלה? ניגשתי בזריזות למזוודה עם האוכל שהובא מביתו שבארץ ישראל, ואמרת: כי יש תפוח עץ מבושל, מעט דג, ומעט ירק.

הרב שטיינמן שאל מתי מחר חוזרים לארץ ישראל? ואני משיב כי מחר לקראת השעה שש בערך ינחתו בעז"ה בארץ הקודש.

ואז הוא שאל לפני השקיעה או אחריה? ואני משיב כי לדעתי מדובר לאחר השקיעה... אם כך מחר יהיה לי קשה יותר להגיע למאה ברכות במהלך הטיסה והדרכים, ולכן כדאי לשמור את הבורא פרי העץ ובורא פרי האדמה למחר, והיום כדאי לאכול שני מאכלים של שהכל.

הבנתי לפתע כי לא מחשבותיי מחשבותיו, אנחנו אוכלים וגם מברכים, אך הוא מברך וגם אוכל, הוא אכל כדי לברך מאה ברכות.

פעם ביום טוב ראשון של סוכות התעורר רבי חיים קנייבסקי זצ"ל ממנוחת הבוקר, ואמר למקורביו כי חלם שבירך עוד עשר ברכות, ואיני יודע אם החלום חלום אמת הוא או שחלומות שוא ידברון?.

המשב"ק רבי גדליה הוניגסברג שליט"א, ניסה את כוחו להסביר את הענין, הלא הרב עלה היום לתורה למפטיר, ואם כן הרב בירך חמש ברכות במפטיר, שתי ברכות נוספות בהלל, שתי ברכות בלולב, וברכה אחת לישב בסוכה, ויחד עולה הכל למנין עשר ברכות.

הגר"ח שמע ונחה דעתו, אכן החלום חלום אמת הוא ועשר ברכות נוספות בידו. (מנחת תודה).

פעם נפגשו שני גדולי עולם רבי שמעון חסידא ורבי נתן אדלר אב"ד לונדון, ובעל נתינה לגר, בעיירת מרפא, והנה הבחין רבי שמעון כיצד רבי נתן קוטף פרח ריחני שגדל בצד הדרך ותוקעו בדש מעילו.

רבי שמעון לא כבש את פליאתו, ידע לו מר, אמר: כי שום רב בהונגריה לא היה מרשה לעצמו לנהוג כך כדרך המודרנים לתקוע פרח בדש מעילו.

ומה אעשה? התנצל רבי נתן, שרוי אני היום בתענית, ובכדי להשלים את מאה הברכות תקעתי את הפרח הריחני במעילי כך שאוכל לברך עליו כמה פעמים במשך היום.

תשובתו של הרב אדלר עשתה רושם גדול על רבי שמעון, ובכל פעם שהיה שח אודות רבי נתן, היה מזכיר את המעשה הנ"ל בהוסיפו ראו נא עד היכן מגעת גדולתו של רבי נתן אדלר אשר עם כל חריפותו וחכמתו, לא הסיח דעתו מחובת מאה ברכות, ובאיזו פשטות ותמימות התנהג כדי להשלים זאת.

רבי נתן אדלר נולד ביום כ"א טבת תקס"ב בהאונבר לאביו רבי מרדכי זצ"ל אב"ד האונבר, הוא נקרא על שם רבי נתן אדלר הראשון שהיה רבו של ה"חחם סופר" לימים למד בישיבתו של רבי אברהם בינג זצ"ל בוירצבורג תלמיד מובהק של רבי נתן אדלר הראשון. ובשנת תקפ"ח קיבל מרבו סמיכה לרבנות.

זמן קצר לאחר נשואיו נתבקש להתמנות לרב באולדנבורג והוא רק כבן עשרים ושבע, מיד בבואו מצא את היהודים באולדנבורג במצב עגום ביותר, לאחר שהרפורמים החדירו את השפעתם.

זמן קצר לאחר מכן נסתלק אביו רבי מרדכי לבית עולמו ורבי נתן נקרא למלא את מקום אביו בעיר האונבר, הוא עזב את כס הרבנות בעירו, ומינה במקומו את רבי שמשון רפאל הירש זצ"ל. חמש עשרה שנה ישב רבי נתן בהאונבר ולאחר שנפטר רבה של לונדון רבי שלמה זלמן הירשל זצ"ל עלתה הצעה למנות את רבי נתן לרבה של העיר לונדון ואכן הוא נבחר ברוב קולות.

שם הוא ניהל מלחמה קשה נגד הרפורמים, ובאותו הזמן היו תלמידי חכמים מועטים באנגליה ולא היה מי שיפיח רוח חיים של יהדות בקרב היהודים שם, הוא יזם שיבואו מגידים גדולי תורה ומוסר לעורר את הציבור לשמור תורה ומצוות בשלימות.

לצורך כך הוא בא בדברים עם ה"מגיד מקלם" רבי משה יצחק דרשן זצ"ל שהיה ידוע בכל אירופה בדרשותיו המופלאות והמרגשות, שיבוא לתקופה מסוימת לאנגליה לשאת מדרשותיו לעורר את הציבור לשמירת תורה ומצוות.

ה"מגיד מקלם נענה לבקשתו, ושהה כחצי שנה באנגליה ועשה נפשות לתורה ויראת שמים.

אשתו של רבי נתן אדלר רבה של לונדון, נקראה בישראל בשם ציפור, פעם אחת חלתה אנושות והרופאים לא מצאו דרך לרפאותה אלא עלידי ניתוח.

בין כך ובין כך חל שיפור מפתיע במצב בריאותה ולא היה עוד צורך בנייתו.
 כשהגיעה שמועה זו לאחיו של הרב רבי גבריאל אדלר, כתב לו בלשון מליצה,
 "כשורה טוב נתבשרתי כי את הציפור לא בתר".

ביום כ"ט טבת תר"ן הוא קם בבוקר, התרחץ והתלבש, ולאחר שהתעטף
 בטלית ותפילין הורה לבניו לפתוח בתפלת שחרית, כשהגיע הציבור לקריאת שמע
 הרים קולו שמע ישראל ובאומר' אחד' יצאה נשמתו בטהרה בעת שקבל עול
 מלכות שמים כשהוא מעוטר בטלית ותפילין.

את המעשה הבא סיפר בעל היביע אומר הרב עובדיה יוסף
 זצ"ל בהספד על אשתו הרבנית מרגלית ע"ה ובעוד כמה
 הזדמנויות.

גם כשהיינו גרים ברחביה ולאחר מכן בהר נוף דאגה
 הרבנית לכוון גינת עצי בשמים במרפסת הבית בעציצים שהיו
 מונחים שם.

היא הזמינה את ר' מנשה יונה ז"ל שהיה מתלמידיו של הרב
 וביקשה ממנו לשתול בשמים שמברכים עליהם בורא עצי
 בשמים, ובשמים שמברכים עליהם בורא עשבי בשמים, וכל
 זאת כדי שהרב יוכל להשלים מאה ברכות בשבת על ידי
 ברכות הבשמים.

ואכן מידי ערב שבת היתה הרבנית קוטפת בשמים
 מהאדניות שבמרפסת, אוגדת אותם בגומיה ומניחה על
 שולחנו של הרב, וכך כליל שבת אחר תפלת ערבית הרב היה
 מברך הנותן ריח טוב בפירות על לימון ומגרדו קצת באצבעו
 כדי שיתן ריח, וכן מברך על עצי בשמים ועל עשבי בשמים.

ולאחר הסעודה כליל שבת יושב ולומד ולאחר הלימוד שוב
 שכבר היה היסח הדעת גדול מברך שלש ברכות.

וגם בשבת בבוקר קודם התפילה ולאחר התפילה.

וכן בצהריים קודם תפלת מנחה.

כשנחלשה הרבנית בערוב ימיה, החלה להעזר בר' מנשה יונה שהיה מגיע לבית לפי הזמנתה, ומטפל בגידולים גוזם ומשקה ומדשן.

לאחר שנפטרה הרבנית (י"ט אב תשנ"ד) לאחר מחלה קשה חדל ר' מנשה מלטפל בהם, בהיותו סבור כי אחרים מטפלים בגידולים שכן לא קראו לו.

וכך גינת הבשמים שבמרפסת הבית נזנחה וקמלה.

והנה כחלוף תקופה מפטירתה של הרבנית, בבוקר אחד נשמעו נקישות מבוהלות על דלת ביתו של הרב עובדיה זצ"ל. בני הבית פתחו את הדלת והבחינו בגנן ר' מנשה יונה ע"ה כשהוא נרעש ונרגש.

מה קרה שאלו? והגנן ר' מנשה השיב בנשימה טרופה חלום חלמתי אנא הניחו לי להיכנס אל הרב ולספר לו על החלום אשר חלמתי.

כעבור רגעים אחדים מצא הגנן עצמו יושב מול הרב בחדרו וכך סיפר כבוד הרב: אמש עליתי על יצועי לישון, והנה בחצי הלילה אני רואה את הרבנית בחלומי, כשהיא נוזפת בי מה לך נרדם? הלא הרב צריך לברך מאה ברכות בשבת? וגינת הבשמים יבשה ועזובה קום וטפל בבשמים כדי שהרב יוכל להשלים את מנין הברכות בשבת...

אכן נענה הרב עובדיה חלום אמת הוא זה.

הוא הלך לגינה וטיפל מה שהיה צריך לטפל, עד שחזרה להצמיח כבתחילה, וכך יכל הרב לברך על הבשמים בשבת.

(ר' מנשה יונה ע"ה נולד באפגניסטן, ובגיל 3 שבועות נפטרה עליו אמו, ודודתו מרת מרים יונה, ילדה באותו הזמן את בתה יוכבד, וכך הניקה את הרך הנולד מנשה יחד עם בתה יוכבד, וכך גדלו יחד, עד שלימים באו בברית הנישואין והקימו את ביתם.)

בגיל 5 עלה לארץ עם אביו ומשפחתו, והתגוררו בשכונת בית ישראל בשכונת למשפחתו של הרב עובדיה.

לימים סיפר שבחצר שהיה גר, הוא זוכר את התמדתו של הרב עובדיה, כשהיה מטופל בילדים, היה הרב עובדיה יוצא לחצר כשביד אחת הוא אחוז עגלה עם תינוק, וביד השניה אחז עוד תינוק וגם אחוז ספר, וכך היה הולך וחוזר בחצר כשהוא לומד והילדים לצידי.

קרוב ליובל שנים שימש גבאי בבית הכנסת ישועה ורחמים בשכונת בית ישראל, וכמו כן בקום המדינה כשהיה מצב הפרנסה של העולים קשה, והרבה משפחות לא הסכימו שבניהם ילכו ללמוד בישיבות, המנוח יחד עם הרב יהודה צדקה היו הולכים מבית לבית לדבר על ליבם שישלחו את בניהם לישיבות קדושות, ופעמים שהיה משפחה שהתנגדה נחרצות, היה שולח את הרב עובדיה שידבר על ליבם.

ולצורך כך הקים ישיבת ערב לצעירים, ומשם דאג להם שימשיכו בישיבות קדושות. והיה דואג לשלם להנהלת הישיבה שכר לימוד עבורם, למי שלא היה ביכולת הוריו לשלם. וכך דאג למאות בחורים.

סיפר הרב חיים רבי שליט"א ראש ישיבת עטרת חכמים בחולון כשנכנסתי ללמוד בישיבת השרון אצל הרב יעקב אדלשטיין, היה צריך לשלם כל חודש 50 לירות. ר' מנשה בא לאבי, אמר לו אתה יכול לשלם 20 לירות תשלם, ואת השאר אני ישלם וכך היה הוא שילם מכספו את כל שאר התשלום.

ופעם נסע ללוס אנג'לס לצורך מגבית עבור מפעלי הקודש שלו, ונתנו לו לדבר. אמר להם: אני לא רב, אני בסך הכל פועל בחברת המשקם, אני רוצה שתעזרו למוסדות התורה והחסד הדברים שנאמרו בפשטות ובטבעיות, השפיעו על האנשים להוזיל מכספם בעין יפה.

ר' מנשה נפטר ב-י"ד בשבט תשס"ב ת.נ.צ.ב.ה.

רעיתי של ר' מנשה מרת יוכבד, (אחיה הוא הרב שמואל יונה שליט"א ראש כולל מעלות קדושים בבני ברק) כבר בגיל 15 יצאה לעזור בפרנסת הבית והיתה עוזרת בביתו של הגרי"ז רבי יצחק זאב סולובייצק הרב מבריסק זצ"ל כ-10 שנים.

מספרים שלפני שהתקבלה כעובדת בבית הרב מבריסק היא הועמדה בכמה מבחנים לבדוק את התאמתה, כך לדוגמה במהלך הבקורים הראשונים בבית, האזין הגרי"ז לתפילתה ולשיחתה עם הילדים, לאחר מכן שח לבני משפחתו כי מצא בה יראת שמים ונקיות הפה.

היא התייחסה בחדרת קודש לכל כליו וחפציו של הרב, וכדי לסדר את חדרו של הרב, הייתה ממתינה עד שיתרחק ואז רצה אל החדר כדי לסדרו בשניות ספורות לפני שהרב מבריסק ישוב ויתקרב ויפגוש בה חלילה.

בימות החול נהגה עד ליום נישואיה לאכול בבית הרב. אך את סעודת השבת לעומת זאת סעדה בבית הוריה.

באחת השבתות נאלצו הוריה לנסוע מחוץ לעיר, כשהגיע לעבודתה בבית הרב, סיפרה זאת לבתו של הרב שהשבת היא תהיה בבית לבד כי הוריה נוסעים,

הבת הלכה וסיפרה לאביה, אמר לה הרב תגידי לה שאני רוצה שתשב אתנו בשולחן בשבת.

להזמנה זו היא לא יכלה לסרב, אולם היא לא היתה מסוגלת לאכול על שולחנו של הרב מהמורא שהיה לה מהרב, והחליטה לאכול במטבח. הרב שלח לקרוא לה ועם השמע הקידוש מפיו של הרב מבריסק, עם כל דקדוקיו וכוונותיו, חשה שאינה מסוגלת לעמוד מול עוצמת גדלותו, ומיד לאחר הקידוש חזרה לאכול במטבח, לא אוכל לאכול מול קדושת הרב נימקה.

לימים סיפרה על כמה הנהגות מביתו של הרב מבריסק. סיפרה, כי השעון בביתו של הרב מבריסק תמיד היה ממהר בשעתיים, כי כך יותר קל לחוש את הצורך בזריזות.

בהקפדתו וזהירותו המופלגות של הרב מבריסק, מעולם לא שוחח איתה כשפניו פונות לנוכח פניה, וכאשר חפץ למשל לבקש דבר, היה מדבר איתה כשפניו מוסבות לקיר, לצד זהירות זו, גילה הרב יחס של כבוד והערכה גדולה אליה.

לפני חתונתה הרגישה בתו של הרב, שהיא קצת עצובה וטרודה, וכששאלה אותה על כך, סיפרה שמחמת העניות של אביה, קיבלה מעט נדוניה, סדין וציפית אחת ותו לו, וכששאלה את אביה מה תעשה כשתצטרך להחליף אמר לה ה' ירחם עד אז. הלכה בתו של הרב מבריסק לספר לאביה, ואמר שגם הוא יתן לה סדינים וגם בנות המשפחה נתנו לה, ונתקיים דברי אביה עד אז ה' ירחם. נלב"ע כ"ז חשון תשס"ה ת.נ.צ.ב.ה.

המשב"ק של הרב עובדיה זצ"ל ר' צבי חקק הי"ו מספר את הדברים דלהלן.

הרב הקפיד לברך בקביעות על בשמים בשבת, הוא הקפיד מאד על העניין של אמירת ברכות בכל יום, הוא היה מחשב זאת בכל יום בשימת לב מרובה, והיה אומר בקול את החשבונות וטורח להשלים את החסר.

בכל שבת הרב היה מברך על עצי בשמים עשבי בשמים והנותן ריח טוב בפירות עבור זאת היה הרב מבקש שידאגו עבורו לענפים מהצמח המוכר כנענע מנטה, מאחר שריחה עז ומורגש יותר.

לצורך כך נטעו בני המשפחה שתילים מהצמח הזה, ועוד כמה כאלה באדניות שבמרפסת הבית.

לפני שנים אחדות, באחד מערבי השבת בעיצומו של החורף, קרא הרב לבנו רבי משה שליט"א כשעה לפני כניסת השבת, וביקש ממנו צא ותביא לי בבקשה מנטה לברכה.

צמח המנטה הוא צמח עדין, ויש תקופות בשנה שהוא מתקשה לשרוד, הרב משה יצא ולא מצא ולו גם ענף אחד לרפואה.

לאחר כמה דקות פנה אליו הרב שוב, וביקש צא ותביא לי מנטה לברכה, הרב משה יצא ושב עם תשובה שלילית, אין...

לאחר מספר דקות שב הרב וביקש את אותה הבקשה בפעם השלישית, הרב משה עמל במשך דקות ארוכות לחפש, אך אין.

הרב פנה אלי (ר' צבי חקק) וביקש גם את אותה בקשה, יצאתי וחיפשתי שוב ושוב מכל כיוון אך שבתתי גם אני בידיים ריקות, גם אני נשלחתי פעם נוספת, חיפשתי היטב ביסודיות מכל כיוון אפשרי אך לא מצאתי ולו גם זכר לצמח המבוקש.

בפעם השלישית אמרתי לרב: כבוד הרב, גם הרב משה וגם אני חיפשנו מכל כיוון אפשרי, אין מנטה. הרב הרהר שניה, ואמר: תצא עכשיו ותביא מנטה, עכשיו יש מנטה...

יצאתי והנה באמצע האדנית התנוסס לו צמח מנטה לתפארת. (הגדה של פסח פניני יביע אומר).

סיפר המשגיח רבי דב יפה זצ"ל ששלח פעם את בנו לשאול את רבי שלמה זלמן אויערבאך זצ"ל באיזה עניין עליו להתחזק בימי אלול

והשיב לו הרב איני יודע מה עליו להתחזק, אך אני כשלעצמי מתחזק בחודש אלול בעניין מאה ברכות בכוונה, כיון שאמרו חז"ל וְעַתָּה יִשְׂרָאֵל מָה יי' אֱלֹהֶיךָ שִׂאֵל מֵעַמְּךָ כִּי אִם לְיִרְאָה אֵל תִּקְרִי מֵה אֵלֵהּ מֵאֵה, הרי שהדרך לזכות ליראת ה' שתהא אצלי מילתא זוטרתא, הוא ע"י מאה ברכות.



מעלת לימוד התורה ביחס לשאר המצוות

אמרו חז"ל (ירושלמי פאה פ"א ה"א): על המשנה "ותלמוד תורה כנגד כולם" כל מצוותיה של תורה, אינן שוות לדבר אחד של תורה. ובאר הגר"א דהיינו למילה אחת של תורה. דהיינו שכל המצוות ביחד לא שוות ללימוד התורה.

וכך כתב הרמב"ם (הלכות תלמוד תורה פרק ג הלכה ג.) אין לך מצוה בכל המצוות כולן, שהיא שקולה כנגד תלמוד תורה, אלא תלמוד תורה שקול כנגד כל המצוות כולן.

מעלת לימוד התורה בשבת

כתב המקובל החסיד הרב רחמים שרים זצ"ל תלמידו של גאון המקובלים בירושלים הרב שאול חיים דוויק הכהן זיע"א בספרו שערי דרך החיים (ח"ג סימן קצה) וז"ל ושמענו מפי הרב יוסף חיים (הבן איש חי) שהלומד בשבת עולה י"ז אלף פעמים על החול מפי מגידי אמת עכ"ד.

וכתב בספר שיבת ציון (ח"ב רלג, להרה"ג בן ציון מוצפי שליט"א): א"ל מו"א המקובל רבי סלמן מוצפי זצ"ל שצריך לומר י"ז אלף רבוא כי כך שמע מפי חכמי הקבלה שבירושלים (וזאת עפ"י הכתוב בספר עץ חיים למהרח"ו ובתקוני הזהר ועוד)

ואם כן 17 אלף ריבוא הוא מאה שבעים מליון. לפי זה לימוד תורה של שעה אחת בשבת, שווה כמאה שבעים מליון שעות של חול."

ומה שכתב הבן איש חי (שנה ב בהקדמה לפרשת שמות) ששעה אחת בשבת שווה כאלף שעות בחול, אמר לו אביו זצ"ל שהוא לאו דוקא ובדרך הפלגה כתב כן, (כמו שאומרים 'חמץ אפילו באלף לא בטל', ובאמת שגם ביותר מאלף, אינו בטל.)

חוברת זו שהנגך אוהז בידך, נקראת בשקיקה על ידי כל שכבות הציבור, ורבים מוסרים מהם דרשות לציבור. ויש ביקוש להגדיל את התפוצה, כי אין הקומץ משיביע את הארי.

בסכום של 100 ₪ ניתן להדפיס כ-40 חוברות והנגך שותף בזיכוי הרבים. של מאות שעות של לימוד תורה בשבת קודש, והכל יהיה נזקף לזכותך.

להקדשת חוברות

עם הנצחה לעילוי נשמת או לברכה

במחיר עלות ניתן להתקשר 054-8428679